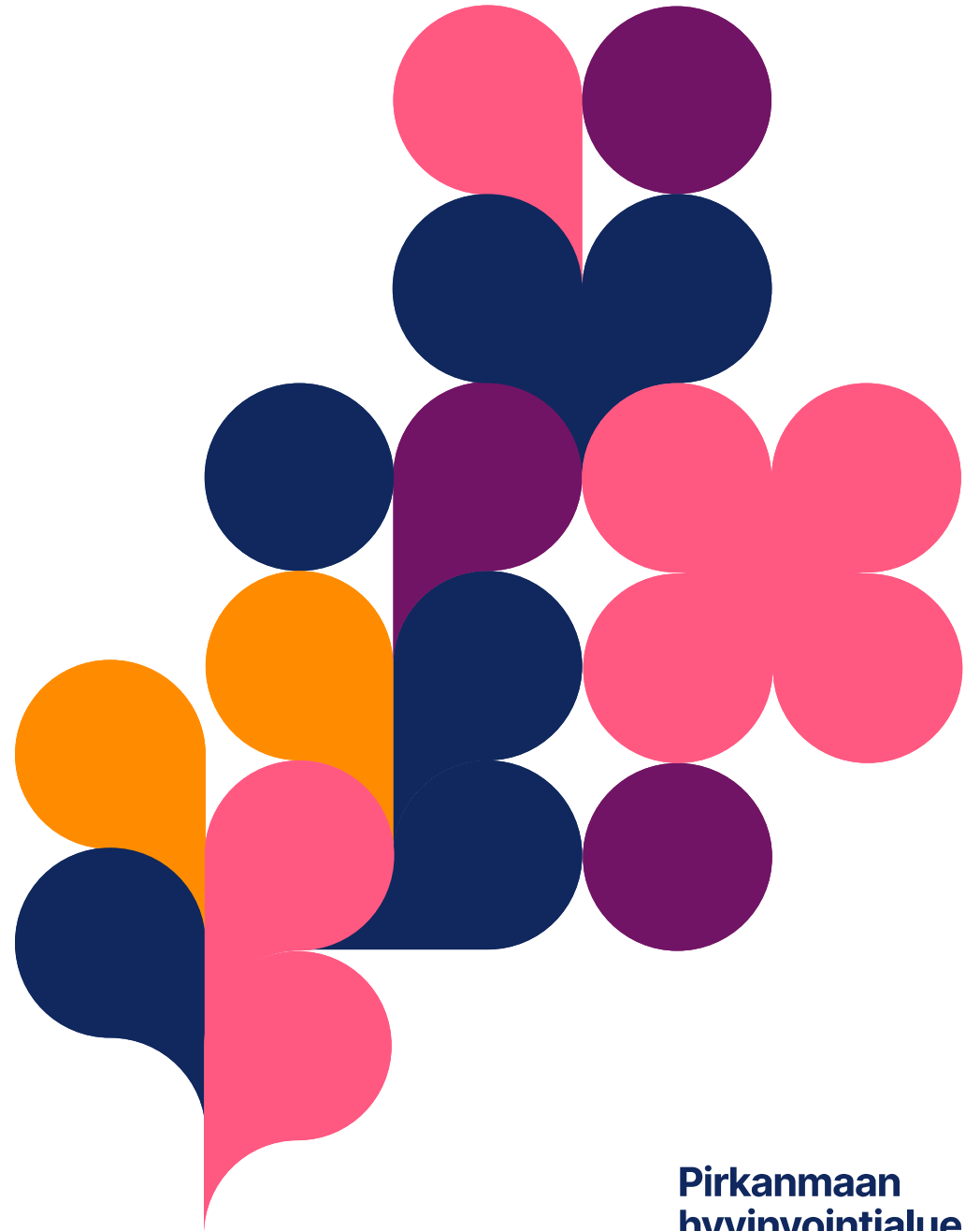

Vaikuttamistoimielinten kehittäminen 2025

Aluehallitus 16.6.2025

Kehitystyön tausta

- Vaikuttamistoimielinten työskentelyä ja sen vaikuttavuutta kehitetään vuoden 2025 aikana yhteistyössä vaikuttamistoimielinten, virkavalmistelun ja poliittisten päättäjien kanssa.
- Kehittäminen pohjautuu vaikuttamistoimielinten omiin havaintoihin ja toiveisiin sekä virkavalmistelun ja poliittisten päättäjien esiin nostamiin kehittämistarpeisiin.
- Työ käynnistyi 6.3.2025 keskustelutilaisuudella, johon osallistui vaikuttamistoimielinten edustajia, luottamushenkilöitä ja Pirhan virkajohtoa. Tilaisuudessa käsiteltiin neljää teemaa:
 - 1. Vaikuttamistoimielinten asema ja toimintatavat (nykytila)**
 - 2. Vaikuttavuus**
 - 3. Vaikuttamistoimielinten ja muiden osallistumisen tapojen yhteydet**
 - 4. Yhteenveto ja askeleet eteenpäin**
- Tilaisuuden keskustelut käytiin kolmessa pienryhmässä. Kaikki pienryhmät käsittelivät kaikki teemat.

Keskustelutilaisuuden nostoja

Teema 1: Asema ja toimintatavat

- Suurimpia haasteita ovat rajallisiksi koetut osallistumisen mahdollisuudet ja vaikuttavuus.
- Asioita on tuotu käsittelyyn vasta lähellä päätöksentekoa. Tieto lausuntojen käsittelystä tai vaikuttavuudesta ei aina välity vaikuttamistoimielimiin.
- Osallistumiselta toivotaan ennakollisuutta, monipuolisuutta ja joustavuutta. Vuorovaikutusta vaikuttamistoimielinten ja valmistelun välillä on mahdollista parantaa.
- Yhteistyön tavat valiokuntien kanssa täytyy määritellä. Valiokuntaohjelma luo reunaehdot kehittämiselle.
- Vaikuttamistoimielimillä on vaihtelevia toimintatapoja, joita voi kehittää, kuten myös niiden sisäistä ja välistä viestintää. Puheenjohtajilla on tärkeä rooli toiminnan kehittämisessä.

Teema 2: Vaikuttavuus

- Vaikuttamistoimielimet toivovat, että lausunnot ja niiden vaikutukset huomioidaan paremmin päätöksenteon eri vaiheissa (ml. toimeenpano).
- Työtapojen monimuotoisuus ja esimerkiksi osallistuminen erilaisiin valmistelutyöryhmiin tukevat vaikuttavuutta.
- Kohderyhmien ääntä voidaan vahvistaa – myös kohderyhmien sisäisten vähemmistöjen näkemykset tulee nostaa paremmin esiin.
- Viestintää vaikuttamistoimielinten työstä tulee kehittää sisäisesti (viranhaltijat, luottamushenkilöt) ja ulkoisesti (asukkaat, asiakkaat).

Teema 3: Kytkös muuhun asukasosallistumiseen

- Yhteyttä asukkaisiin tulee vahvistaa.
- Vaikuttamistoimielinten tietoisuutta asukas- ja asiakasosallistumisen menetelmistä tulee lisätä ja niiden tulokset tuoda osaksi vaikuttamistoimielinten työtä.
- Saavutettavuuden huomiointi, tietoisuuden lisääminen, monipuoliset osallistumisen menetelmät ja viestintä ovat tärkeitä, jotta eri asukas- ja asiakasryhmät osallistuvat.
- Vuorovaikutusta Pirhan sekä kuntien vaikuttamistoimielinten ja järjestöjen kanssa voidaan vahvistaa. Pirhan toivotaan olevan aktiivinen toimija ja koollekutsuja.

Kehittämissuunnitelma

Vaikuttamistoimielinten työn kehittäminen 2025

- Keskustelutilaisuuden ja muiden havaintojen perusteella vaikuttamistoimielinten työtä tarkastellaan ja kehitetään etenkin seuraavista näkökulmista:
 1. Vaikuttamistoimielinten osallistumisen oikea-aikaisuus
 2. Viestintä ja vaikuttamistoimielinten tunnettavuus
 3. Vaikuttamistoimielinten ja muiden asukasosallistumisen menetelmien sekä asiakasryhmien yhteydet
 4. Yhteydet poliittiseen päätöksentekoon
 5. Vuorovaikutus kuntien ja Pirhan vaikuttamistoimielinten kesken
 6. Vaikuttamistoimielinten työn ja itsenäisen kehittämisen tuki sekä toimintaa ohjaavien asiakirjojen päivitykset
- Tarkastelun ja seuraavilla dioilla esitettävien toimenpiteiden **tavoitteena on vahvistaa vaikuttamistoimielinten vaikuttavuutta sekä niiden työskentelyn luontevaa kytkeytymistä Pirhan muuhun toimintaan, asukasosallistumisen kokonaisuuteen ja päätösvalmisteluun.**

1. Vaikuttamistoimielinten osallistumisen oikea-aikaisuus

- Vaikuttamistoimielinten työn ennakkollisuutta tuetaan olemassa olevia toimintamalleja vakiinnuttamalla sekä pilotoimalla mahdollisuuksien mukaan uusia toiminta- ja työskentelytapoja.
 - **Toimenpiteet 2025:** Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinja on järjestänyt päätösvalmistelun ja toiminnan kehittämisen ajankohtaistaksauksia neuvostoille. Ajankohtaistaksauksen toimintamalli vakiinnutetaan ja mahdollisuuksien mukaan laajennetaan. Taksaukset tuodaan myös osaksi nuorisovaltuuston toimintaa.
 - **2025:** Vaikuttamistoimielinten edustajia pyydetään tapauskohtaisen harkinnan perusteella mukaan päätöksentekoon tulevien asioiden valmistelutyöryhmiin tai työpajoihin myös jatkossa.
 - **2025:** Vammaispalveluissa pilotoitiin keväällä 2025 päätösvalmistelun ”minikysely”-toimintamallia, jossa vammaisneuvostolta pyydettiin näkemyksiä valmistelusta jo ennen pohjaehdotusten työstön aloittamista. Minikyselyn toimintamallia pilotoidaan myös muissa vaikuttamistoimielimissä vuoden aikana.

2. Viestintä ja vaikuttamistoimielinten tunnettavuus

- Vaikuttamistoimielinten tunnettavuutta Pirhan sisällä ja asukkaiden suuntaan pyritään lisäämään. Keskeistä on vaikuttamistoimielinten oma aktiivisuus ja yhteyksien vahvistaminen niiden kohderyhmiin.
- **2025:** Vaikuttamistoimielimille ehdotetaan, että ne laativat jatkossa vuosittain viestintäsuunnitelman, joka sisältää viestinnän painopisteet, viestintäkanavat ja -tapahtumat.
- **2025:** Yhdessä Pirhan viestinnän kanssa pohditaan, kuinka vaikuttamistoimielimet voivat näkyä vahvemmin Pirhan sisäisissä ja ulkoisissa viestintäkanavissa.
- **2025:** Vaikuttamistoimielimet ovat suunnitelleet yhteistä info- ja keskustelutilaisuutta alueen asukkaille. Tilaisuus järjestetään syksyllä 2025 yhteistyössä hyvinvointialueen virkavalmistelun kanssa.

3. Vaikuttamistoimielinten ja muiden asukasosallistumisen menetelmien sekä asiakasryhmien yhteydet

- 6.3. keskustelutilaisuudessa nousi esiin tarve vahvistaa vaikuttamistoimielinten yhteyttä asukkaisiin ja erilaisiin asukas- ja asukasosallistumisen muotoihin.
- **2025:** Vaikuttamistoimielinten tietoisuutta erilaisista asukas- ja asukasosallistumisen menetelmistä lisätään järjestämällä kaikille vaikuttamistoimielimille info-/koulutustilaisuus Pirhassa käytettävistä menetelmistä.
- **2025:** Hyvinvointialueen asukas- ja asukasosallistumisen kehittämisestä vastaavat asiantuntijat suunnittelevat ja testaavat toimintatapoja, joilla laajemman osallistumisen tulokset (esim. kyselytulokset, keskustelutilaisuuksissa annetut kommentit tai asiakasraatien näkemykset) välittyvät oikea-aikaisesti vaikuttamistoimielimiin.
- Vaikuttamistoimielimillä on yhteistyötä ja edustusta alueen järjestöissä ja niiden muodostamissa verkostoissa. Vammaisneuvosto on järjestänyt yhdessä palvelulinjan kanssa webinaarisarjan ”Puhutaan Pirkanmaan vammaispalveluista”.
- **2025:** Vaikuttamistoimielinten ja järjestöjen yhteistyötä tuetaan tarkoituksenmukaisilla tavoilla myös jatkossa.

4. Yhteydet poliittiseen päätöksentekoon

- Aluehallitukselle tuodaan vuosittain tiedoksi toimintakertomukset, minkä lisäksi aluehallitus voi halutessaan pyytää muita selvityksiä tai esittelyjä vaikuttamistoimielinten työskentelystä.
- **2025:** Aluehallitukselle raportoidaan vaikuttamistoimielinten työskentelyn ja vaikuttavuuden kehittämisestä osana toimintakertomuksia, tai niistä erillisenä yhteenvetona.
- Vaikuttamistoimielimet ovat toivoneet vahvempaa kytköstä aluevaltuuston valiokuntiin. Aluevaltuuston 29.4.2025 hyväksymän valiokuntaohjelman mukaisesti valiokunnat voivat kutsua vaikuttamistoimielinten edustajia kokouksiinsa asioissa, jotka koskettavat vaikuttamistoimielinten kohderyhmiä.
- **2025:** Yhteistyön kehittäminen tapahtuu valiokuntaohjelman puitteissa. Valiokuntien ja vaikuttamistoimielinten niin sopiessa voivat valiokuntien edustajat vierailla vaikuttamistoimielinten kokouksissa keskustelemassa ajankohtaisista aiheista ja kerätä kommentteja esimerkiksi mietintöjen valmisteluun. Valiokunnille ja vaikuttamistoimielimille voidaan järjestää yhteisiä infotilaisuuksia päätöksentekoon tulevista aiheista, mikäli se koetaan tarkoituksenmukaiseksi.
- **2025:** Aluevaltuustoryhmien puheenjohtajatoimikunnan ja valiokuntien puheenjohtajakollegion keskusteluun tuodaan mahdollisuus valita kustakin valiokunnasta vaikuttamistoimielinten ”valiokuntakummi”, joka/jotka toimivat linkkeinä valiokuntien ja vaikuttamistoimielinten välillä.

5. Vuorovaikutus kuntien ja Pirhan vaikuttamistoimielinten kesken

- Pirha on järjestänyt webinaareja, joihin ovat osallistuneet kuntien vammais- ja vanhusneuvostot sekä hyvinvointialueen kaksi neuvostoa. Webinaarien ohjelmassa on ollut ajankohtaisten asioiden käsittelyä/esittelyjä sekä yhteistä keskustelua.
- **2025:** Webinaarien järjestämistä jatketaan, ja niihin toivotaan aktiivista osallistumista kuntien vaikuttamistoimielimistä.
- Pirkanmaalla on järjestetty kahdesti vuodessa maakunnan alueen nuorisovaltuustojen Nuorisofoorumeja, joissa järjestäjäpaikkakuntana on toiminut haun perusteella jokin alueen kunnista. Pirhan nuorisovaltuustolla on nuorisofoorumitiimi, joka on toiminut kuntajärjestäjän apuna tilaisuuden suunnittelussa. Kunnat ovat maksaneet tapahtumaan liittyvät järjestelykulut. Kuntien mahdollisuudet (resurssit) ja halukkuus ilmoittautua tapahtuman järjestäjäksi ovat vaihdelleet.
- **2025:** Nuorisofoorumien tilannetta seurataan ja mahdollista vaihtoehtoista toteutustapaa selvitetään.
- Nuorisovaltuustojen toimikausien pituudet ja alkamisajankohdat vaihtelevat Pirkanmaalla. Toimikaudet ovat yleisesti yhden tai kahden vuoden mittaisia. Ne alkavat ja loppuvat nuorisovaltuustosta riippuen kalenterivuoden tai koulujen lukuvuoden mukaan. Eripituiset toimikaudet tarkoittavat Pirhan nuorisovaltuuston osalta useita jäsenvaihdoksia toimikauden aikana.
- **2025:** Hyvinvointialue selvittää yhdessä kuntien ja niiden nuorisovaltuustojen kanssa mahdollisuuksia yhdenmukaistaa nuorisovaltuustojen toimikausien pituuksia ja/tai alkamisajankohtaa. Vaihtoehtoisesti tarkastellaan Pirhan nuorisovaltuuston toimikauden muutoksen tarvetta.
- Kuntien ja hyvinvointialueen vanhus- ja vammaisneuvostojen sihteerien ensimmäinen yhteistapaaminen toteutettiin helmikuussa 2025. Tapaamisia on jatkossa tarkoitus järjestää kahdesti vuodessa. Nuorisovaltuustojen ohjaajilla on oma verkostonsa.
- **2025:** Pirhan vaikuttamistoimielinten asiantuntijasihteerit ja ohjaaja osallistuvat myös jatkossa verkostojen toimintaan.

6. Vaikuttamistoimielinten työn ja itsenäisen kehittämisen tuki sekä toimintaa ohjaavien asiakirjojen päivitykset

- Vaikuttamistoimielimet ovat toivoneet mahdollisuuksia osallistua merkittävien strategisten päätösasioiden valmisteluun eri tavoin. Monipuolisten työtapojen on nähty tukevan toiminnan vaikuttavuutta.
- **2025:** Virkavalmistelu tukee työtapojen monipuolistamista. Tarkoituksenmukaisimmat tavat ottaa vaikuttamistoimielimet mukaan valmisteluun päätetään virkavalmistelussa tapauskohtaisesti. Tapoja voivat olla kokouskäsittelyjen ja lausuntojen lisäksi esimerkiksi kyselyt, työpajat, vierailukäynnit tai osallistuminen valmisteluryhmien toimintaan.
- **2025:** Vaikuttamistoimielinten työn ja vaikuttavuuden kehittämistä tehdään tässä dokumentissa kuvattujen tavoitteiden mukaisesti sote-palvelujen ja strategisen ohjauksen ja järjestämisen tehtäväalueiden sekä tukipalvelujen hallintopalvelujen yhteistyönä. Käytännön kehittämistyötä koordinoi ja osaltaan hallinnon sisäistä tiedonkulkua vahvistaa vaikuttamistoimielinten osallistamisen kehittämisen työryhmä, joka aloitti toimintansa 2024. Siihen osallistuvat vanhus- ja vammaisneuvostojen asiantuntija- ja toimielinsihteerit, nuorisovaltuuston ohjaaja ja toimielinsihteeri sekä päätösvalmistelun, asiakaskokemus ja osallistuminen -yksikön sekä strategisen ohjauksen ja järjestämisen edustajat.
- **2025:** Vaikuttamistoimielinten käsikirjaa ja työjärjestyksiä päivitetään tarpeen mukaan toimintatapojen tai rakenteiden muuttuessa.
- **2025:** Koulutus- ja perehdytystoiveita sekä mahdollisten koulutusten toteuttamista suunnitellaan yhteistyössä vaikuttamistoimielinten kanssa.

Liite: Vaikuttamistoimielinten kommentit kehittämissuunnitelmaan

Nuorisovaltuusto 15.5.2025

- Nuorisovaltuusto korostaa, etteivät vaihtoehtoiset vaikuttamistoimielinten ja valiokuntien yhteistyön tavat korvaa nuorisovaltuuston toivomaa pysyvää läsnäolo- ja puheoikeutta valiokunnissa. Aluevaltuuston 29.4.2025 tekemällä päätöksellä vaikuttamistoimielimille ei ole myönnetty pysyviä edustuspaikkoja valtuuston valiokuntiin.
- Nuorisovaltuusto pitää tärkeänä, että mikäli Pirkanmaan alueella halutaan selvittää nuorisovaltuustojen toimikausien yhdenmukaistamista, käydään asiasta keskustelua kunnallisten nuorisovaltuustojen kanssa.
- Nuorisofoorumi nähdään tärkeänä nuorisovaltuustojen yhteistyön kanavana. Sen jatkuvuutta toivotaan tuettavan myös resurssein.
- Pirkan muiden toimielinten tietoisuutta nuorisovaltuuston ja muiden vaikuttamistoimielinten työskentelystä toivotaan lisäävän esimerkiksi esittelemällä nuorisovaltuuston toimintaa muiden toimielinten info- ja koulutustilaisuuksissa.
- Nuorisovaltuusto kokee asioiden ennakkollisemman käsittelyn nuorisovaltuustossa tukevan vaikuttavuutta, joka on tähän mennessä koettu heikoksi.
- Nuorisovaltuuston tunnettavuuden lisääminen ja viestintäkanavien monipuolinen käyttö sekä yhteistyö hyvinvointialueen viestinnän kanssa nähdään hyvänä kehityssuuntana.

Vanhusneuvosto 20.5.2025

- Valmistelussa ja päätöksenteossa on huomioitava ja hyödynnettävä vanhusneuvoston rooli asiakasymmärryksen välittäjänä.
- Osallistumisen oikea-aikaisuuden huomioiminen: Vaikuttamistoimielimet otettava huomioon ennakkollisesti jo valmisteluvaiheessa. Vaikuttamistoimielinten jäseniä tulee ottaa mukaan erilaisiin valmistelutyöryhmiin.
- Vanhusneuvosto on kokenut työpajat hyväksi toimintatavaksi.
- Vaikuttamistoimielinten alueellisiin ja valtakunnallisiin yhteistyöverkostoihin osallistuminen ja niiden kehittäminen ovat tärkeitä.
- Asukaspooleilta ja muista osallistumisen menetelmistä asukkailta saadut vastaukset tulisi tuoda myös neuvostoon kommentoitaviksi.

Vammaisneuvosto 28.5.2025

- Laaja alkanut yhteistyö ja keskustelu on vienyt asiaa toivotusti eteenpäin.
- Poliitikkoja ja Pirhan johtoryhmän edustajia vammaisneuvoston kokoukseen kutsutusti.
- Viestintämahdollisuuksia ja näkyvyyttä alueen asukkaille on lisättävä.
- Koulutusta voi tilata järjestöiltä aluevaltuustolle: VAMPO ja uusi vammaispalvelulaki - yhdenvertaisuus, syrjintäasiat, osallisuus, saavutettavuus, esteettömyys, positiivinen erityiskohtelu.
- Kohtaaminen, vammaissosiaalityöhön asioidemme ajaminen: yhteistyö, aito kuuleminen ja kiinnostus.
- Kaikki hyvinvointialueella käsiteltävät asiat ja tuotettavat palvelut koskevat vammaisia henkilöitä yhdenvertaisina kansalaisina. Ei voida rajata vain tiettyjen asioiden koskevan heitä ja jätettävän ulkopuolelle siten asiakasosallisuudesta tai päätöksenteosta ja sen valmistelusta jollain palvelualueella tai valiokunnassa.
- Hyvinvointialuelaki ja YK:n vammaisyleissopimus velvoittavat vahvasti vammaisten asioiden huomiontiin ja osallisuuteen eri lailla kuin muissa neuvostoissa, positiivinen erityiskohtelu.
- Kokousten, valmistelevien työryhmien sekä puheenjohtajakollegion palkkiot tulee ottaa käyttöön sekä tehdä palkkioihin oleellinen korotus. Olemme suurin hyvinvointialue ja pienimmät korvaukset.
- Kokouspalkkioihin on sisällytettävä mahdollisuus osallistua koulutustilaisuuksiin ja alan vammaistapahtumiin. Vaikuttamis- ja yhteistyötilaisuudet esimerkiksi vierailut Pirhan alueella, muille hyvinvointialueille, eduskuntaan, THL, STM, vammaisfoorumitilaisuudet tulee mahdollistaa joustavammin ja niihin tulee kytkeä osallistumis- ja korvausmahdollisuus.
- Demokratiarakenteen kehittämisprojektin tuloksena vammaisneuvosto rajattiin ulos valiokuntien puhe- ja läsnäolo-oikeudesta, vaikka tätä esitetty vakinaistettavaksi. Mahdollisuus on kutsua edelleen ja tätä tulee kaikkien valiokuntien toteuttaa jatkossa. Vakipaikoilla olisi voitu taata osallistuminen valmisteluun poliitikkojen kanssa yhdessä keskustellen ja lisätä YK vammaisoikeuksien sopimuksen velvoitteen toteutumisesta sekä toteuttaa hyvinvointialuelain aluehallitukselle asettamaa velvoitetta, jossa sen on mahdollistettava vammaisneuvostolle osallistuminen valmisteluun ja suunnitteluun. Vammaisneuvosto on tästä päätöksestä edelleen hyvin pettynyt.